

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
Ακαδ. Έτος: 2025-2026, Εξάμηνο: Χειμερινό.
Βασίλειος Οικονομίδης, Καθηγητής Προσχολικής Παιδαγωγικής
email: vasoikon@yahoo.com Τηλ.: 28310-77657, 6974324979

Περίγραμμα μαθήματος

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ Ι : ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (ΕΠΑ 102)

Σκοπός του μαθήματος: Η εισαγωγή των φοιτητών στη θεωρία και μεθοδολογία της διδασκαλίας.

Περιεχόμενα του μαθήματος: α) Η Διδακτική ως κλάδος των Επιστημών της Αγωγής. Διασάφηση σχετικών όρων. β) Έννοια και σκοπός της Διδακτικής Μεθοδολογίας. γ) Ιστορική εξέλιξη της Διδακτικής Μεθοδολογίας. δ) Πτυχές της ανάπτυξης του παιδιού και η σύνδεσή τους με τη Διδακτική Μεθοδολογία. ε) Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών. Το κρυφό αναλυτικό πρόγραμμα. στ) Ο/η εκπαιδευτικός: προϋποθέσεις και ζητούμενα του ρόλου του, οι σχέσεις του με την ομάδα των παιδιών. ζ) Η δυναμική της σχολικής ομάδας. Παιδαγωγικό κλίμα. η) Το σχολικό κτήριο: χωροθέτηση, καταλληλότητα κτηρίου για σχολική χρήση. Απαραίτητοι χώροι. Η αίθουσα διδασκαλίας: εξοπλισμός, διεύθυνση και οργάνωση του χώρου σε περιοχές μάθησης και δραστηριοτήτων. Εποπτικό και παιδαγωγικό υλικό. θ) Βασικές πτυχές της διδασκαλίας: γενικές διδακτικές αρχές, κοινωνικές και εργασιακές-διδακτικές μορφές της διδασκαλίας. Πορεία και στάδια της διδασκαλίας.

Διδακτικά εγχειρίδια:

Τριλιανός, Αθ.(2013). *Μεθοδολογία της διδασκαλίας*. Αθήνα: Διάδραση.

Χατζηδήμου, Δ. (2007). *Εισαγωγή στη Θεματική της Διδακτικής. Συμβολή στη θεωρία και στην πράξη της διδασκαλίας*. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.

Εξεταστέα ύλη: περιεχόμενα των διδακτικών εγχειριδίων, οι σημειώσεις που καταγράφουν οι φοιτητές κατά τις παραδόσεις.

Μορφή τελικής αξιολόγησης: γραπτή εξέταση.

Εργασίες: Οι εργασίες εκπονούνται από τους/ις φοιτητές/ριες, είναι προαιρετικές και ο βαθμός τους προστίθεται σε εκείνον της γραπτής εξέτασης. Αντικείμενο κάθε εργασίας είναι η σύνταξη εκτεταμένης περίληψης (15-20 σελίδων) βιβλίου Διδακτικής Μεθοδολογίας που επιλέγεται από το/τη φοιτητή/ρια. Κλίμακα βαθμολογίας για τις εργασίες: 0,1 – 1,0. Ημερομηνία παράδοσης: έως την ημέρα της γραπτής εξέτασης του μαθήματος αποστέλλονται ηλεκτρονικά στο vasoikon@yahoo.com

Ενδεικτική βιβλιογραφία

Αραβανής, Γ. (1996) *Ψυχοκοινωνιολογία και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Αυγητίδου, Σ. (Επιμ.) (2008). *Συνεργατική Μάθηση στην Προσχολική Εκπαίδευση: Έρευνα και Εφαρμογές*. Αθήνα: Gutenberg.

Γαβαλάς, Α. (1976) *Το ελληνικό νηπιαγωγείο πρώτο σχολείο της ζωής. Η ελληνίδα*

νηπιαγωγός και το έργο της. Αθήνα: Δίπτυχο.

Γερμανός, Δ. (1998). *Χώρος και διαδικασίες αγωγής : η παιδαγωγική ποιότητα του χώρου*. Αθήνα:

Gutenberg.

Γερμανός, Δ. (2002). *Οι τοίχοι της γνώσης : σχολικός χώρος και εκπαίδευση*. Αθήνα:

Gutenberg.

Γιαννούλης, Ν.(1993). *Διδακτική Μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Γιαννούλης, Ν./Μπάρδης, Π. (1982) *Η διδασκαλία στα πλαίσια του νηπιαγωγείου*.

(Γενική Διδακτική). Αθήνα: Έκδ. των συγγ., 2^η έκδ.

Γκότοβος, Αθ. (1985). *Παιδαγωγική Αλληλεπίδραση*. Αθήνα: Σύγχρονη Εκπαίδευση.

Δερβίσης, Στ. (1993). *Σύγχρονη γενική διδακτική μεθοδολογία*. Θεσσαλονίκη: Έκδ.

του συγγ.

Δερβίσης, Στ. (1998). *Οι μαθητές μιας τάξης ως κοινωνική ομάδα και η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία*. Αθήνα: Gutenberg.

Διαμαντόπουλος, Π. (1995) *Βασικά θέματα σχολικής παιδαγωγικής και μεθοδολογίας*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Θεοφιλίδης, Χρ. (2009). *Ρωγμές στο παρόβουνο της παραδοσιακής διδασκαλίας*. Λευκωσία: Έκδ. Του συγγ.

Κακανά, Δ.-Μ. (1993). *Θεωρία και Μεθοδολογία Δραστηριοτήτων στην Προσχολική Ηλικία*. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.

Κακανά, Δ. (2008). *Η Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Εκπαιδευτικές Πρακτικές*. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.

Κανάκης, Ι. (1987) *Η οργάνωση της διδασκαλίας μάθησης με ομάδες εργασίας*. Αθήνα: Έκδ. του συγγ.

Κιτσαράς, Γ. (2001). *Προσχολική Παιδαγωγική*. Αθήνα : Έκδ. του συγγ.

Κιτσαράς, Γ. (2004). *Διδακτική Μεθοδολογία. Προγράμματα Προσχολικής Αγωγής. Με σχέδια εργασίας*. Αθήνα : Έκδ. του συγγ.

Κοντάκος, Α. (2000). *Η μη λεκτική επικοινωνία στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κοσσυβάκη, Φ. (1998). *Κριτική επικοινωνιακή διδασκαλία : κριτική προσέγγιση της διδακτικής πράξης*. Αθήνα: Gutenberg.

Κουτσοβάνου, Ε. (1990). *Μορφές και τρόποι εργασίας στο νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Οδυσσέας.

Κουτσοβάνου, Ε. (2000). *Η μέθοδος Montessori και η προσχολική εκπαίδευση. Σύγχρονες προοπτικές*. Αθήνα: Οδυσσέας, 4^η έκδ.

Κουτσοβάνου, Ε. (2001). *Η θεωρία του Piaget και παιδαγωγικές εφαρμογές στην προσχολική εκπαίδευση*. Αθήνα: Οδυσσέας, 5^η έκδ.

Κόφφας, Αλ. & Μετοχιανάκης, Ηλ. (1994) *Βασικά προβλήματα προσχολικής αγωγής. Εμπειρική παιδαγωγική προσέγγιση προβλημάτων του νηπιαγωγείου*. Ρέθυμνο: Έκδ. των συγγ.

Κόφφας, Αλ. (2002). *Γενική και Ειδική Μεθοδολογία Δραστηριοτήτων Προσχολικής Αγωγής*. Αθήνα: Έκδ. του συγγ.

Λαλούμη-Βιδάλη, Ε. (1996). *Ανθρώπινες σχέσεις και επικοινωνία στην προσχολική Εκπαίδευση. Από τη Θεωρία στην Πράξη*. Θεσσαλονίκη: Σύγχρονες Εκδόσεις.

Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Ματσαγγούρας, Η. (1998). *Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας. Θεωρία της Διδασκαλίας: Στοχαστικοκριτική προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg, Τόμ.Α΄.

Ματσαγγούρας, Η. (2006). (επιμ.), *Η Εξέλιξη της Διδακτικής. Επιστημολογική Θεώρηση*. Αθήνα: Gutenberg, Δ΄ ανατ..

Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Στρατηγικές Διδασκαλίας. Η κριτική Σκέψη στη*

- Διδακτική Πράξη*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ματσαγγούρας, Η.** (2001). *Η Σχολική Τάξη*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ματσαγγούρας, Η.** (2002). *Η Διαθεματικότητα στη σχολική τάξη*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Meyer, E.** (1987). *Ομαδική διδασκαλία. Θεμελίωση και παραδείγματα*. (Μετ. Λ. Κουτσούκης). Θεσ/νίκη: Αφοι Κυριακίδη.
- Μπιρμπίλη, Μ.** (2008). *Προς μία Παιδαγωγική του Διαλόγου. Η σημασία και ο ρόλος των ερωτήσεων στην Προσχολική Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.
- Νημά, Ε & Καψάλης, Α.** (2002). *Σύγχρονη Διδακτική*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- Ντολιοπούλου, Ε.** (2002). *Σύγχρονες τάσεις της Προσχολικής Αγωγής*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γ. Δάρδανος. Β' έκδ.
- Ντολιοπούλου, Ε.** (2000). *Σύγχρονα Προγράμματα για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γ. Δάρδανος.
- Πανταζής, Σ.** (1997). *Παιδαγωγική και το Παιχνίδι-Αντικείμενο στο Χώρο του Νηπιαγωγείου*. Αθήνα: Gutenberg.
- Πανταζής Σ.** (2002). *Η Παιδαγωγική Εργασία στο Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Gutenberg
- Παπανικολάου, Ρ.** (1994). *Οργάνωση και Διαμόρφωση του Χώρου στο Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Καστανιώτης.
- Παπάς, Αθ.** (1987). *Μαθητοκεντρική Διδασκαλία*. Τόμ. 2, Αθήνα: Βιβλία για όλους.
- Παπάς, Αθ.** (1988). *Σύγχρονη θεωρία και πράξη της παιδείας*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παπάς, Αθ.** (1990). *Διδακτική μεθοδολογία και προσχολική πρακτική*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Πετρουλάκης, Ν.** (1992) *Προγράμματα, εκπαιδευτικοί στόχοι, μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Σακελλάριου, Μ.** (2002). *Εισαγωγή στη διδακτική της κοινωνικής και παιδαγωγικής εργασίας του νηπιαγωγείου*. Αθήνα: Ατραπός.
- Σιβροπούλου, Ρ.** (1998). *Η Οργάνωση του Χώρου (Νηπιαγωγείου) στο Πλαίσιο του Παιχνιδιού*. Αθήνα: Πατάκης.
- Σμαραγδά – Τσιαντζή, Μ.** (1995). *Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική με Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Σμαραγδά – Τσιαντζή, Μ.** (1996). *Αγωγή της Προσχολικής Ηλικίας*. Αθήνα: Gutenberg.
- Τζώρτζη Α.** (1996). *Η Οργάνωση και η Λειτουργία των Ομάδων στο Νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Σπουδή.
- Τριλιανός, Αθ.** (2013). *Μεθοδολογία της διδασκαλίας*. Αθήνα: Διάδραση
- Τσιπλητάρης, Αθ.** (1996). *Ψυχοκοινωνιολογία της Σχολικής Τάξης*. Αθήνα: Έκδ. του συγγ. Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Π.Ι.), (2002). *Διαθεματικό Ενιαίο Πρόγραμμα Προγραμμάτων Σπουδών*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (ΥΠ.Ε.Π.Θ.-Π.Ι.), (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Χατζηδήμου, Δ.** (1988). *Προετοιμασία και σχέδιο μαθήματος. Συμβολή στον προγραμματισμό της διδασκαλίας*. Θεσ/νίκη: Αφοι Κυριακίδη.
- Χατζηδήμου, Δ.** (2007). *Εισαγωγή στη Θεματική της Διδακτικής. Συμβολή στη Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας*. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.
- Χριστιάς, Ι.** (2002). *Θεωρία και Μεθοδολογία της διδασκαλίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Χρυσafίδης, Κ.** (1991). *Σύγχρονοι διδακτικοί προβληματισμοί*. Αθήνα: Σμυρνωτάκης.
- Χρυσafίδης, Κ.** (2000). *Βιωματική-Επικοινωνιακή Διδασκαλία. Η Εισαγωγή της Μεθόδου Project στο Σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.
- Χρυσafίδης, Κ.** (2009). *Η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης*. Αθήνα: Δίπτυχο.

- Blenkin, S.B. and Kelly, A. V.** (1988). *Early Childhood Education – A Developmental Curriculum*. London: P. S. P. Education Series.
- Bruce, T.** (2006). *Early childhood. A guide for students*. London: Sage.
- Clark, M. M.** (1988). *Children under Five*. New York: Gordon and Breach Science Publishers.
- Cockburn, A & Handscomb, G.** (2006). *Teaching children 3 to 11*. London: Paul Chapman.
- Dowling, M.** (1988). *Education 3 to 5. A Teachers Handbook*. London: P. S. P. Education Series.
- Gestwicki, C.** (1995). *Developmentally Appropriate Practice Curriculum and Development in Early Education*. New York: Delmar.
- Gordon, A. M. and Williams – Browne, K.** (1996). *Beginnings and Beyonds*. New York: Delmar. 4th ed.
- Isenberg, G. & Jalongo, P.** (2003). *Major trends and issues in early childhood education : challenges, controversies, and insight*. New York: Teachers College Press.
- Jacobsen, D., Eggen, P & Kauchak, D.** (2009). *Μέθοδοι Διδασκαλίας. Ενίσχυση της Μάθησης των παιδιών από το Νηπιαγωγείο έως το Λύκειο*. (Επιμ.: Μ. Σακελλαρίου & Μ. Κόνσολας, Μετφρ.: Ρ. Λαμπρέλλη). Αθήνα: Διάδραση.
- Leeper, S. H. et al.** (1984) *Good Schools for Young Children*. New York: Macmillan, 5th ed.
- Mayesky, M.** (2009). *Creative activities for young children*. New York: Delmar, 9th ed.
- O' Harra, M.** (2004). *Teaching 3-8*. London: Continuum, 2nd ed.
- Pollard, A.** (2006). *Reflective teaching*. London: Continuum, 2nd ed.
- Seefeldt, C. and Barbour, N.** (1998). *Early Childhood Education. An Introduction*. Ohio: Merrill, 4th ed.